

*Samarbeidsrådet for Naturvernsaker (SRN)*  
*Den Norske Turistforening*  
*Norges Naturvernforbund*  
*Norges Jeger- og Fiskerforbund*  
*WWF-Norge*  
Boks 7 Sentrum, 0101 OSLO

Miljøverndepartementet  
Boks 8013 Dep.  
0030 Oslo

*Vår ref.:* 11/03

*Dykkar ref.:* 2003/433- P/HJN

*Dato:* 01.12.03

## **SRNs høringssvar til Planlovutvalgets andre delutredning NOU 2003:14 : bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven**

Samarbeidsrådet for Naturvernsaker (SRN) viser til brev fra Miljøverndepartementet datert 20.05.03 angående høring av NOU 2003: 14 Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven. Innledningsvis vil vi understreke viktigheten av at lovforslaget blir behandlet samlet i Stortinget; ikke stykkevis og fragmentert. Lovforslaget er en helhetlig revisjon av plandelen i plan- og bygningsloven (PBL).

SRN ønsker gjennom dette høringssvaret å bidra til at målet om en bedre kommunal og regional planlegging skal nås. SRN støtter hovedlinjene i Planlovutvalgets lovforslag. Forslaget er et viktig skritt i riktig retning for å modernisere PBL til å bli en velegnet naturforvaltningslov som ivaretar friluftsliv og naturens mangfold. I St. meld. nr. 39 (2000-2001) om friluftsliv og St. meld. nr. 42 (2000-2001) om Biologisk mangfold fremheves det hvilken nøkkelfunksjon PBL vil spille innen naturforvaltningen i årene framover.

### **Generelle punkter og kommentarer**

- PBL blir den viktigste loven for arealforvaltning, friluftsliv og biologisk mangfold
- Viktig med langsiktighet i planene : 30–40 årsperspektiv
- PBL en sentral arena for å demme opp mot sum-effekten av ulike sektoraktiviteter
- LRNF-inndelingen må nyanseres: arealformål + hensynssoner gir muligheter
- Arealforbruket må begrenses – ”ikke-bruk” også en fullverdig arealdisponering
- Nasjonale verdier og interesser må følges opp i lokale planer
- Det er behov for mer kapasitet og kompetanse for å sikre miljø og friluftsliv i planprosesser på alle nivåer
- Viktig med like ”spilleregler” for alle kommunene. Det at enkelte kommuner ikke planlegger må ikke ”lønne seg”. God planlegging og planberedskap må være regelen.
- Staten må utvikle tydeligere styringssignaler i arealforvaltningen for å ivareta hensynet til friluftsliv og biologisk mangfold.

- Dispensasjonspraksisen må innskjerpes. Planlojalitet en viktig forutsetning i planer som har vært gjenstand for bred medvirkning. Overordnede planer mht. sikring av naturvern og friluftsliv må følges opp i mer detaljerte planer.

### Samordning

Statlige sektormyndigheter må i større grad koordineres (horisontal samordning). Dette er nødvendig for at viktige nasjonale natur- og friluftslivsmål skal kunne følges opp av ulike regionale sektorer (samferdsel, energi, landbruk mm.). Miljøansvaret må i denne sammenhengen overordnes de ulike næringssektorene og særinteressene.

### Forholdet til særlov

Det er viktig at PBL både på regionalt og lokalt nivå legger de overordnede føringene i forhold til de sektorvise næringslovene. Dette er en forutsetning for å kunne avveie rene næringsinteresser opp mot allmennhetens fellesgoder som lekeareal, parker, nærturområder, grøntdrag mm.

I kjølvannet av Planlovutvalgets revisjon av PBL jobber Landbruksdepartementet med en ny skogbrukslov. Det er i den forbindelse svært viktig at de endringene som nå gjøres i PBL setter klare rammer for utformingen av skogbruksloven. Skal man sikre en helhetlig og bærekraftig forvaltning av LRNF-områdene må næringslovene i større grad enn nå ta hånd om driftstekniske detaljer, mens PBL er den overordnede arealavveiningsloven.

### PBL og bærekraftige energiløsninger

Vannbårne energiløsninger er en forutsetning for at et energisystem for oppvarming skal få den nødvendige fleksibilitet for å kunne velge mer miljøvennlige løsninger. SRN støtter forslagene i loven som gjør det mulig og mer akseptabelt å kreve vannbårne energiløsninger, på lik linje med annen infrastruktur som telefon, strøm, veg, kloakk mm. Det bør også være et krav om bærekraftige energiløsninger som del av rekkefølgebestemmelsen.

### Miljørevisjon av planer

Fra en plan er vedtatt og fram til gjennomføring kan det skje endringer. Dersom planer skal endres eller rulleres må det kunne stilles krav om miljørevisjon av disse. Riksrevisjonen kan f.eks. utvide sin rolle til også å sikre at planer blir fulgt, og at hensynet til allmennhetens interesser (også de framtidige generasjonene) blir ivaretatt ved plangjennomføring. Miljørevisjon av planer bør derfor forankres i en av lovparagrafene.

### Politisk vilje en forutsetning

Frykten for krav om innløsning og erstatning gjør at mange kommuner vegrer seg for å ta nødvendige grep for å sikre viktige allmenne fellesgoder som friluftslivs- og naturområder. Industrien blir pålagt stadig strengere rensekraav uten kompensasjon. For å sikre det biologiske mangfoldet og legge til rette for gode naturopplevelser for allmennheten bør myndighetene ved bruk av PBL kunne legge føringer på bl.a. landbruksvirksomhet ut fra et helhetlig samfunnsperspektiv. Dette er i tråd med gjeldende rettspraksis i landskapsvernområder og i nasjonalparker, der grunneiere normalt ikke gis erstatning. En tydelig avklaring av hva man kan pålegge av råderettsinnskrenkning er helt avgjørende for at politikerne skal bruke de nye virkemidlene i arealplanleggingen for en grønnere hverdag for oss alle.

## Kommentarer til de enkelte lovparagrafene

### § 1-1 - Formål

Ut fra SRNs erfaringer har PBL fungert godt som en utbyggingslov, men lovens formål om også å være en vernelov har i liten grad blitt innfridd. Det må derfor gjennomføres et krafttak for å rette opp denne skjevheten ved at allmennhetens interesser og ulike fellesgoder blir tillagt større vekt i behandlingen etter PBL.

SRN støtter derfor det vide formålet med vekt på bærekraft, folkehelse, vern av natur- og kulturmiljø, oppvekstvilkår, langsiktighet (fremtidige generasjoner) mm. For å operasjonalisere formålet bør alle vedtak begrunnes ut fra et bærekraftighetsperspektiv.

SRN ser klart behovet for å synliggjøre de allmenne interesser i arealforvaltningen. De må ivaretas og sikres mot nedbygging eller annen omdisponering. For å tydeliggjøre dette ansvaret i planleggingen ønsker SRN en klarere føring og forankring i PBLs formålsparagraf. Det kan f.eks. synliggjøres direkte i teksten eller i form av underpunkter. PBL bør særlig sikre:

- barn og unges oppvekstområder (eks. nærfriluftsområder, 100m-skog)
- viktige friluftslivsområder (strandsone, bymarker)
- turveger og grøntdrag (snarveger mellom bosted og skole)
- sårbare og trua arters leveområder (jfr. rødlista med hvitryggspett, fjellrev og rovfugl, samt villrein)

### § 1-2 – Saklig virkeområde

SRN støtter at virkeområdet inkluderer: ”..planlegging for forvaltning av arealer og andre fysiske ressurser...”. Dette legger til rette for en mer naturforvaltningsorientert lov.

### § 1-3 – Geografisk virkeområde

PBL må utvikles til å bli en velegnet interesseavveiningslov i strandsonen, kystområdene og til havs. SRN foreslår derfor at virkeområdet for PBL utvides til å gjelde innenfor territorialfarvannet (4 nm fra grunnlinja), som samsvarer med EUs habitatdirektiv.

### § 1-4 – Verdier og retningslinjer for planlegging

Denne paragrafen er et viktig supplement til formålsparagrafen, og med mer fokus mot planlegging. Her vil politikere og organisasjoner kunne finne inspirasjon og veiledning for å ta PBL i bruk som ”verktøy” for å løse ulike samfunnsoppgaver og -behov. I 6. og 7. ledd om nasjonale verdier og på hvilket nivå beslutninger skal tas, vil SRN presisere at det er svært viktig å identifisere de ulike plannivåenes handlingsrom. Det er viktig med klarere definering av hvilke oppgaver som bør løses på overordnet nivå (stat/regionalt).

Ansvarsfordeling mellom nivåene (stat, fylke, kommune) blir svært viktig (vertikal samordning). Nasjonale natur- og friluftslivsområder kan ikke forvaltes kun ut fra lokale interesser, og følgelig må forvaltningsnivået tilpasses sakens/temaets betydning/omfang. Viktige regionale interesser som f.eks. markaområdene i og rundt Oslo, må forankres i en regionalt juridisk bindende fylkesdelplan som gir lik praksis for alle fylkene og kommunene. Dersom en slik grense skulle kunne justeres av hver kommune isolert ville regionale/nasjonale verdier og kvaliteter bli undergravd av lokale særinteresser. Større sammenhengende naturområder må også vurderes utover kommunegrensene.

### § 1-6 – Ansvar for planlegging

SRN støtter at kompetansekravet overfor Fylkeskommunen mhp. plankompetanse videreføres (2. ledd, siste punktum).

#### § 1-7 - Medvirkning

SRN vil understreke at det er viktig at kommunen har en plikt til aktivt å involvere/innhente kunnskap/synspunkter fra ideelle lag og foreninger. Dette kommer godt til uttrykk i lovteksten "...dialog med organiserte og uorganiserte interesser.", og vi støtter lovforlaget. Men hvordan denne dialogen kan gjennomføres bør omtales i motivene, og gode eksempler bør nevnes kort. Det blir viktig at lovforslaget blir fulgt opp når loven trer i kraft. SRN viser til eget vedlegg om medvirkning.

#### § 1-8 - Planprogram

Opplagg for medvirkning bør omtales. Nærmere bestemmelser for hvordan medvirkningen skal foregå bør komme fram gjennom egne forskrifter og gode eksempelsamlinger.

#### § 1-9 - Konsekvensutredning

SRN ser behov for generell styrking av beslutningsgrunnlaget i plansaker innen temaene biologisk mangfold og friluftsliv. SRN støtter helhjetet kravet om konsekvensutredninger for overordnede arealplaner. Dette er en forutsetning for gode politiske vedtak, men stiller også krav til presentasjon av kunnskapen så den blir beslutningsrelevant.

For å sikre en kunnskapsbasert forvaltning vil en videreutvikling av konsekvensutredningsbestemmelsene til også å omfatte arealplaner være et viktig og sentralt grep. For å snu utviklingen i en mer bærekraftig retning må det i større grad fattes beslutninger på overordnet nivå som gjelder natur- og miljøkonsekvensene av ulike enkelttiltak. Kun på oversiktsplannivå er det mulig å stoppe aktuelle utbyggingsprosjekter som vil få negative konsekvenser for allmennhetens friluftsliv og det biologiske mangfold. SRN støtter derfor forslaget om å inkludere kravet om konsekvensutredninger som beslutningsgrunnlag for arealplaner for bl.a. å kunne ivareta naturvern og friluftsliv.

#### § 1-13 Forbud mot bygging mv. i 100-metersbeltet langs sjøen

Strandsona er et svært viktig leveområde for mange arter, og en viktig sone for utøvelse av mange former for friluftsliv gjennom hele året. Som det framgår av NOUen og ulike fagrapporter er det et betydelig utbyggingspress i denne sona. Selv i de mer øde delene av landet er det stor press på arealer som har interesse for allmennheten i form av bading, fiske, tur mm. Således er egnede arealer langs strandsona for allmennheten et knapphetsgode over hele landet. Det er derfor svært viktig å styrke lovverket for å sikre allmennhetens interesser og allemannsrettene i strandsonen. Dette er arealer av nasjonal verdi (jfr. mange turistmål som folk kommer langvegsfra for å oppleve) som trenger aktiv arealforvaltning for å hindre nybygging. 100-metersforbudet må strammes inn!

SRN ser det videre som en stor utfordring å få kontroll med mindre byggetiltak og terrengbehandling i strandsona. Dette er tiltak som faller i kategorien "tiltak som ikke krever byggetillatelse", men som i sum framstår som et stort problem i form av privatisering av strandsona. En slik privatisering/innmarkifisering av strandsona reduserer allmennhetens tilgang ytterligere. Etter SRNs vurdering er det et akutt behov for enkle og klare bestemmelser som hindrer en ytterligere oppsmuldring og fragmentering av strandsonen. I tillegg til nybygg kan også omdisponering av bygninger i strandsonen være et like stort problem for allmennheten. Eks. er naust/båthus som blir til hytte, eller hytte som blir til helårsbolig. Tilknytning til vannledning og linjestrøm vil også påvirke bruksnivået på hyttene. SRN støtter forslaget om at byggeforbudet også skal gjelde for landbruket.

SRN støtter omtalen i siste avsnitt i tekstens kap. 5.6 s. 131:

"Større anlegg og utbygginger, boliger, fritidhus m.v. kan altså bare oppføres i 100-metersbeltet på grunnlag av områdeplan eller detaljplan. Utvalget vil understreke at også

for slike planer bør hovedregelen være at bygging så vidt mulig bør unngås i 100-metersbeltet. Utvalget forutsetter at de miljømessige og andre allmenne hensynene som begrunner forbudet, vil bli grundig vurdert i forbindelse med arbeidet med slike planer.”

Dette er en formulering hele utvalget står bak, og formuleringene i 5.6 kan med fordel knas inn i lovtekst og motiver. Vi viser til forslaget til Bugge, Evensen og Saglie, og SRN støtter dette forslaget til suppleringslovteksten som får fram intensjonene med forbudet - at selv om man har en plan så må de miljømessige og andre allmenne hensynene være varetatt.

For å ivareta friluftslivsinteressene bør det i plansaker innenfor 100 m-beltet være et kartleggingskrav av ferdssveger og –stier. Videre må disse traseene ivaretas enten ved å sikre retten til ferdsel langs dem eller finne andre alternative løsninger dersom de omdisponeres.

### § 3-1

Geografiske informasjonssystemer (GIS) er et svært viktig verktøy for kommunal arealforvaltning. Kunnskap om arealstatus, -utvikling og -bruk er her svært sentrale tema. Arealis er et GIS-verktøy som må bli landsdekkende, og som må videreutvikles og styrkes som verktøy i kommunal planlegging.

I motivene til 4. eller 5. ledd bør ulike kartleggingstema nevnes. Kommunene skal nå f.eks. kartlegge det biologiske mangfoldet. Det er også diskutert andre tema for nasjonale kartleggingsprogram som f.eks. kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder (jfr. igangsatt arbeid i regi av DN og Statens kartverk/Arealis). Dette vil både være et viktig grunnlag ved konsekvensutredningene og for utarbeiding av hensynssoner.

Medvirkningsprosessen vil også kunne bli enklere for organisasjoner og andre når en rekke slike tema er tilgjengelig før/under høringsprosessen.

### Kap 4 – Nasjonale hensyn og oppgaver i planleggingen

SRN støtter at statlige planretningslinjer (tidl. rikspolitiske retningslinjer – RPR) nå blir tydeligere og mer forpliktende for all planlegging og virksomhet.

Det er behov for mer forpliktende statlige føringer gjennom SPR og SPB (tidligere RPR og RPB) for de ”svake” allmenne interessene som biologisk mangfold og bevaring/forvaltning av friluftslivsområder.

### § 6-6 - Fylkesdelplan for arealbruk med særlig rettsvirkning (juridisk bindende)

SRN ser klart behov for å styrke den regionale planleggingen generelt, og arealplanleggingen spesielt. En slik styrking er helt sentral for å ivareta viktige tema som friluftsliv og biologisk mangfold. Disse temaene er uavhengige av de administrative grensene, og må forvaltes ut fra funksjonelle geografiske områder. Som eksempel kan vi nevne leveområder for villrein og store rovdyr, og forvaltningen av våre store vassdrag. Det samme gjelder viktige friluftsområder som bymarker, skjærgårdsområder og større, sammenhengende skog- og fjellområder. Også friluftslivets infrastruktur (turstier, skiløyper, turveger, sykkelstier og kystleder) må vurderes på tvers av kommune- og fylkesgrenser. For å sikre områder av regional og nasjonal verdi for friluftsliv og biologisk mangfold, er det viktig at fylkesplanens arealdel kan gjøres juridisk bindende. Det er svært viktig at kommuner og organisasjoner er involvert i dette planarbeidet.

SRN støtter forslaget om fylkesdelplan for arealbruk med særlig rettsvirkning. Dette er viktig for å sikre gode helhetstiltak mht. arealforvaltning på tvers av kommunegrenser. Brukt på rett måte kan en slik plan også være med på å avlaste kommuner med begrenset plankapasitet og

kompetanse. Kommunene bør kunne gå direkte på områdeplan / detaljplan dersom planen er i samsvar med fylkesdelplan.

#### § 8-1 – Formål

SRN støtter ordlyden i denne paragrafen, og vil spesielt fremheve viktigheten av 2. ledd.

#### § 9-1 – Innledende bestemmelse (formål med kommuneplan)

SRN støtter følgende elementer i formålet: folkehelse, vern av natur- og kulturmiljø, friluftsliv, samferdsel, energiforsyning.

#### § 9-3 - Langsiktig arealstrategi

SRN støtter forslaget om den langsiktige arealstrategien, og mener tidshorisont bør være på 40 - 60 år.

#### § 9-5, 3. ledd – Hovedtrekk...arealdelen

Det kommer til uttrykk i NOUen at områdeplan kan parallellbehandles med arealdelen (bl.a. for å sikre grundigere prosess med grunneiere og andre berørte), og at detaljplan og rammetillatelse hører sammen. Det virker derfor forvirrende (og mot intensjonen) at det åpnes for at arealdel og detaljplan kan parallellbehandles. Det bryter med prinsippet om at detaljplaner skal bygge på overordnede planer. Derfor bør kommuneplanen behandles først for å sikre de overordnede avveiningene mellom bruk og vern.

#### § 9-6 – Rettsvirkning

SRN vil understreke behovet for planlojalitet, dvs. ikke dispensasjon fra plan, men tiltakshaver/forslagsstiller må vente til ny rullering slik at enkeltprosjekt kan ses i en større sammenheng/helhet.

#### § 9-7, 1 – Areal for bebyggelse og anlegg

SRN støtter at gang- og sykkelveg nevnes i motivene under samferdsel, og at energiforsyning (vid forstand) nevnes i motivene under teknisk infrastruktur.

SRN støtter at .."grønnstruktur og grøntområder i tilknytning til byggeareal" er med. Dette er viktig for å kunne sikre grønne verdier i byggesonen uten å måtte gå gjennom en omfattende områdeplan. Det er viktig at eksisterende grønnstruktur/grøntområde legges inn som en synlig grønn struktur på arealdelen under § 9-7, 1. areal for bebyggelse og anlegg (ikke bare en felles "gul" byggesone hvor det "grønne" forsvinner).

#### § 9-7, 2 – Areal for omforming og fornyelse

SRN støtter målet om økt arealeffektivitet i de allerede utbygde områdene for å spare viktige grønne områder. PBL må utvikles fra en nybyggerlov til en helhetlig arealforvaltningslov. SRN støtter derfor det nye arealbruksformålet omforming og fornyelse.

I motivene bør det gis en referanse til at en av hensiktene med dette formålet er å redusere presset på ubebygde arealer (både jordbruksområder og utmark), for på den måten å sikre en mer permanent byggegrense mot marka eller sikre den interne grønnstrukturen i byggesona.

#### § 9-7, 3 - LRNF

I dag er landbruk, natur og friluftsliv (LNF) en arealbrukskategori hvor det er flerbruk på landbrukets premisser. Vi ser i likhet med Planlovutvalget behov for å sikre natur- og friluftslivskvalitetene i LRNF-områder i større grad enn dagens lovverk gir rom for. I følge mandatet og NOUen er intensjonen med lovforslaget å sidestille L/R og N/F, og gjennom bestemmelser kunne vektlegge hensynene til natur (N) og friluftsliv (F). Et differensiert flerbruk er en forutsetning for at PBL skal utvikles til en naturforvaltningslov. SRN ser den

kombinerte løsning med arealformål og hensynsoner som en hensiktsmessige løsning for å utvikle PBL som et godt planleggingsverktøy i naturforvaltnings spørsmål. Innledningsvis i motivene til 9-7 bør det derfor komme klart fram at bestemmelser og hensynsoner kan gi føringer/begrensninger på muligheten for å gjennomføre ulike bygge- og anleggstiltak som i utgangspunktet er i samsvar med LRNF-formålet.

Videre må alle skogsveger behandles etter PBL på lik linje med andre vegtiltak.

SRN støtter utvalgets vurdering i 9-7, 3 b), men vi vil sterkt understreke at vi ikke støtter en lovendring som fører til en liberalisering av spredt boligbygging i LRNF-områdene. Det er mange hensyn som taler for en samlokalisering av nye bygg også på landsbygda.

§ 9-7, 4. ....sjø og vassdrag

Strandsona er under sterkt press, og det må gjøres innstramminger i arealforvaltningen i denne sona både langs kysten og i innlandet. Kobling av strandsona og areal for sjø og vassdrag er et viktig grep som SRN støtter. Denne koblingen mellom land og vann sikrer de store verdiene strandsona har for biologisk mangfold og friluftsliv. En slik arealbrukskategori vil imøtekomme behovet for en mer smidig overgang mellom land og vann i plansammenheng.

SRN støtter også mulighetene for å kunne gi bestemmelser til denne arealkategorien, samt forslaget om den tredimensjonale tilnærmingen med vannoverflate, vannsøyle og bunn.

Vi støtter også forslaget om å videreføre underformålene (havbruk erstatter akvakultur), og med presiseringen ” hver for seg, eller i kombinasjon”.

SRN mener også at det må komme klarere fram at man kan splitte opp i enkeltformål i sjø, noe det ikke er anledning til i LRNF, f.eks. område bare for friluftsliv.

§ 9-8 - Hensynssoner

Hensynssoner sammen med arealbruksformål er viktig for en mer presis planlegging og kunnskapsbasert forvaltning av arealer. SRN støtter derfor forslaget om hensynssoner. Dette er også et viktig grep for å utvikle PBL som et egnet verktøy for sektormyndigheter med egne særlover som bør samordnes i PBL.

§ 9-8, 1. punkt

SRN støtter dette punktet som en mulighet for sektormyndighetene til å synliggjøre viktige tema og hensyn i arealdelen. Her bør verneverdiene klarere fram, f.eks. støyfrie områder, forurensning, verneområder ol.

§ 9-8, 2. punkt

I dette punktet er formålet å sikre miljø- og samfunnsmessig gode helhetsløsninger. Dette er en viktig presisering SRN støtter. Her vil det være nyttig med eksempler: større område som skal ha fjern-/nærvarme, krav om kollektivløsning mm.

§ 9-8, 3. punkt

I motivene bør de ulike hensyn som kan ivaretas konkretiseres: nærturområder, markaområder, viktige leveområder for enkelte planter og dyr, generell sone for biologisk mangfold mm. Det er viktig at hensynsonene faktisk blir tatt i bruk sammen med arealformålene.

I motivene bør begrepet ”ferdsel” utdypes. Den delen av ferdselen som knytter seg til det enkle og tradisjonelle friluftslivet reguleres gjennom friluftsloven, og det er svært få tilfeller med behov for regulering. Grunnen er at friluftslivet er regulert i forhold til landbruk

gjennom bl.a. forbud mot ferdsel på innmark i barmarkssesongen, ferdsel i plantefelt og på beite i utmarka. Vernet av allemannsretten er av privatrettslig art. Denne retten står meget sterkt, og selv i nasjonalparker og større verneområder blir det fra øverste miljømyndighet presisert at det skal svært mye til før man griper inn og legger begrensninger på allmennhetens ferdselsretter. I slike tilfeller stilles det store krav til dokumentasjon av skadelige effekter av ferdselen.

#### § 9-8, 4. punkt

SRN støtter dette punktet for å legge til rette for samarbeid, f.eks mellom grunneiere, for å få til en miljømessig fornuftig utbygging. Et eksempel er en boligutbygging der en av grunneierne får mesteparten av bygningene, mens en annen bidrar med nærturområde/lekeområde/100 m-skog og en tredje med viktige nøkkelbiotoper for planter og dyr. På den måten kan miljø og friluftsliv ivaretas samtidig som alle grunneierne får en del av utbyggingsinntektene.

#### § 9-9 – Retningslinjer og bestemmelser i arealdelen

SRN støtter denne paragrafen, og mener at kommunene i større grad aktivt må bruke muligheten for å ivareta miljø, natur og friluftsliv gjennom å stille krav til plan og bestemmelser, bl.a. i form av miljøkrav.

#### § 9-9, 1) - Bebyggelse og anlegg

SRN støtter siste setning, ” Det kan også gis bestemmelser av hensyn til bevaring av eksisterende bygninger og bygningsmiljøer og grønnstruktur..”, for å kunne bevare grønnstrukturen i byggesona.

Det er flere eksempler på at utbygginger har blokkert/avskåret gamle stitraseer, og at hensyn til allmennhetens framkommelighet ikke har vært ivaretatt gjennom plan. I motivene bør det derfor omtales at kommunen kan og bør stille krav til utbygger om å sikre allmenn ferdsel i form av stitraseer, gangveger, passeringpunkter (klopper, bruer, underganger ol) mm. og at dette både kan løses gjennom plan og rekkefølgebestemmelse.

#### § 9-9, 3) - LRNF

Hovedregelen i LRNF-områdene vil trolig fortsatt være generelt flerbruk, men i enkelte områder er det behov for en nyansering og spesifisering av flerbruken (eks. by- og tettstedsnære markaområder, spesielle nøkkelbiotoper). Med utgangspunkt i stortingsmeldingene om friluftsliv og folkehelse bør det komme klarere fram i lovtekst og motiver at friluftsliv skal kunne prioriteres i LRNF. Tilsvarende bør stortingsmelding om biologisk mangfold legge føringer for hvordan naturvern hensyn ivaretas i PBL. Erfaringene fra Levende skog viser at det er mulig med gode flerbruksløsninger, og PBL bør utvikles til et egnet verktøy for på mer formelt vis å utvikle et skogbruk basert på flerbruksprinsipper i forhold til friluftsliv og biologisk mangfold. PBLs mer åpne og involverende prosess er også i tråd med demokratiprinsippene (fellesgoder). I tillegg stiller miljøinformasjonsloven krav om tilgjengelighet og åpenhet, og i forhold til skogbruksplanlegging vil PBL kunne ivareta disse. Innføring av hensynsoner og utvidet adgang til å gi bestemmelser vil kunne ivareta dette.

Hensynet til biologisk mangfold må integreres i alle arealkategoriene, men i enkelte områder av særlig stor verdi bør biologisk mangfold skilles ut som en egen hensynssone.

SRN ser det som svært viktig å sikre naturverdier og friluftsliv i våre mange bymarker og andre nærfriluftsområder. Bymarkene utgjør ca. 2 % av landarealet, men er rekreasjonsområde for 50% av Norges befolkning. Således har disse områdene betydelig større verdi for folks helse, opplevelse og trivsel enn skogens rene tømmerverdi. Disse



områdene bør derfor sikres gjennom arealdelen i kommuneplanen, og gi overordnede føringer for bl.a. skogbruk etter skogloven. Det må videre være mulig å fastsette en juridisk bindende markagrense som virker forpliktende på tvers av kommune- og fylkesgrenser, og som gir langsiktige bindinger. I tillegg må 100 m-skogen og grøntdrag i byggesona kunne skilles ut uten å fremme reguleringsplan.

Mange verneverdige skogsområder er kartlagt, og foreslått inn i barskogverneplanen. Grunnet begrensede økonomiske ressurser vil kun få av disse områdene kunne vernes etter naturvernloven. Det er allikevel viktig å bevare og forvalte disse svært verdifulle naturområdene uten at verneverdiene går tapt. Det forutsetter mer presis arealforvaltning gjennom PBL, og hensynssone for biologisk mangfold m/bestemmelser vil kunne ivareta dette.

SRN vil understreke at vege i skogbruket bør planlegges etter PBL, og ikke skogloven. Av andre føringer bør det kunne gis bestemmelser som regulerer flatestørrelse, forbud mot vegbygging, driftsform, kultiveringstiltak ol.

#### § 9-9, 4) – Sjø og vassdrag

Her vil SRN understreke at "bare" vern er en mulighet, og følgelig foreslå følgende tilføyelse i loven: bruk og / eller vern.

SRN viser til økt press i strandsona i ferskvann, og vi mener tiden nå er moden for et mer restriktivt regelverk for tiltak i og langs vassdrag og innsjøer. SRN foreslår en tilsvarende lovhjemmel som i 1-13 for ferskvann, og med en grense på 50 meter dersom ikke annet er fastsatt i plan.

#### § 9-10 – Lengre bindingstid

SRN ser det som et helt sentralt grep at viktige arealer for friluftsliv og biologisk mangfold sikres ut fra et langsiktig perspektiv utover dagens 4-årsrullering av arealdelen. Dette er viktig for å hindre en videre utvikling av "bit for bit-politikken" der natur- og friluftslivsområdene i prinsippet utsettes for nye "omkamper", mens utbyggingsområdene omdisponeres en gang for alle. SRN støtter forslaget om juridisk binding utover 4 år (helst 20 år) for å sikre viktige grøntdrag og naturområder for friluftsliv og biologisk mangfold. Et slikt lovforslag kan være med på å etablere en markagrense.

#### § 10-4 – Vedtak av kommuneplan

SRN støtter denne paragrafen, og vil spesielt fremheve siste punktum i 1. ledd.

#### § 10-5 – Innsigelse og vedtak av departementet

SRN støtter ordlyden i denne paragrafen, og vil spesielt fremheve viktigheten av 3. ledd.

#### § 11-3

SRN støtter denne paragrafen, og vil spesielt fremheve viktigheten av nyansere 3. om LRNF.

#### § 11-5 – Bestemmelser i områdeplan

SRN støtter hjemmelsgrunnlaget for å kunne gi bestemmelser for å ivareta miljø, natur og friluftsliv.

#### § 11-5, pkt. 10

Ved planlegging av nye boligområder må det stilles krav i rekkefølgebestemmelsen om at den "grønne infrastrukturen" må være på plass før innflytting. Kommunen bør derfor følge en restriktiv linje ved utstedelse av ferdigattester. Grønnstrukturen er en helt avgjørende forutsetning for å skape trivsel i nærmiljøet og gi barn og unge gode oppvekstvilkår. Disse

naturområdene er under stadig større utbyggingspress, og må gis et sterkere vern. Det er derfor et stort behov for å sikre områder for lek og uteaktivitet nær boområder, skoler og barnehager. De spiller en nøkkelfunksjon for å utvikle barns fysiske og motoriske ferdigheter, trivsel og interesse for natur. Gode naturopplevelser i barneårene er viktig for at man senere i livet skal bli en miljøbevisst borger.

#### Del V Særlige planleggingsoppgaver

SRN støtter forslagene i del V om samordnet areal- og transportplanlegging (kap. 13), kystzoneplanlegging (kap. 14), samordnet vannplanlegging (kap. 15) og planlegging for større sammenhengende natur- og friluftsområder mm (kap. 16).

#### § 18-1, 2 ledd – vilkår om ytelser i tillatelse til utbygging

SRN mener at det her bør være en referanse både til § 1-9 og § 17-2 ift. KU og avbøtende tiltak. Det bør være et krav til utbygger å sikre allmenn ferdsel i form av stitraseer, gangveger, passeringpunkter (klopper, bruer, underganger ol) mm. Det er flere eksempler på at utbygginger har avskåret gamle stitraseer, og som ikke er blitt erstattet.

#### § 19-1 – Disp. fra byggeforbudet etter § 1-13, plankrav og plan

SRN vil understreke at det er gjennom de vedtatte overordna planene at arealene skal disponeres. Vår erfaring er at mer eller mindre tilfeldig behandling av enkeltsaker (og mange dispensasjoner) gir en uønsket arealutvikling der overordnede grønnstrukturer og viktige leveområder for dyr og planter smuldrer opp bit for bit. Det er følgelig behov for større planlojalitet i forhold til vedtatte planer. Dette er planer som er utviklet gjennom lange og omfattende medvirkningsprosesser, og de må derfor ikke undergraves. SRN mener at det er behov for innskjerping av dagens praksis.

#### § 19-2 – Midlertidig forbud mot deling og byggearbeid


SRN støtter denne paragrafen, og denne må kunne brukes dersom tiltak er i strid med viktige nasjonale miljømål i forhold til natur, miljø eller friluftsliv.

#### Kap. 20 – Overgangsbestemmelser og endringer i andre lover

Det er svært viktig for SRN at endringer i annet lovverk ikke må redusere muligheten for å ivareta viktige natur- og friluftslivsinteresser. En ny PBL må føre til gjensidige koblinger som styrker disse interessene, og følgelig være med på å demme opp mot f.eks. en ytterligere liberalisering av motorferdselsloven.

Med vennlig hilsen

Trygve K. Norman (sign.)  
leder

  
Jan Olav Nybo  
sekretær